

निशाण क्र. ३७ वरील आदेश

वादीने प्रस्तुतचा अर्ज दाव्यामध्ये दुरुस्ती करणेसाठी परवानगी मिळणेस दाखल केला आहे. त्याच्या म्हणण्यानुसार, त्यास दावा ब परिशिष्टातील मिळकतीबाबत वहिवाटीचा हक्क प्राप्त झालेला आहे. याकामी वादी यांनी प्रतिवादी हे दावा मिळकतीत बेकायदेशीर बांधकाम करीत आहेत व त्या बांधकामामुळे वादीच्या वहिवाटीच्या हक्कास बाधा येवुन त्याच्या अ परिशिष्टातील मिळकतीत उभ्या असलेल्या इमारतीस उजेड व हवा येण्यास अडथळा निर्माण होणारा असल्यामुळे बांधकामास प्रतिबंधात्मक ताकिद व्हावी म्हणून नि.क्र. ५ येथे अर्ज दिला. तो नामंजूर झाला. त्याविरुद्ध वादी यांनी सिंधुदुर्ग येथील मे. जिल्हा न्यायालयात दिवाणी किरकोळ अपिल नं.२०/२०२० दाखल केले. त्याकामी मे.न्यायालयाने जे मुद्दे विचारात घेतले, त्यात मे. न्यायालयाने असे नमूद केले आहे की, वादीने दाव्यामध्ये वहिवाटीबाबत हक्कस्थापना करुन मागितलेली नाही. शिवाय वाटेबाबतची लांबीx रुंदी व स्थान कथन केलेले नाही. त्यामुळे जोपर्यंत वादी हा आवश्यक ती दुरुस्ती दाव्यातील कथनात व विनंती कलमात करत नाही, तो पर्यंत सकृत दर्शनी वादीस दाव्यात यश प्राप्त होण्याची शक्यता कमी आहे. वास्तविक वादी याने हा दावा, प्रतिवादी हे दावा मिळकतीत करीत असलेल्या बेकायदेशीर बांधकामाबाबत सुध्दा दाखल केलेला आहे. बांधकाम करण्यापुर्वी प्रतिवादी हे निश्चित कोणत्या भागात बांधकाम करणार होते हे समजून येत नव्हते. त्यांनी फक्त चिरे आणून टाकलेले होते. शिवाय वादी याने दावा दाखल केल्यानंतर व समन्साची बजावणी होईपर्यंतच्या काळात भिंतीचे बांधकाम पूर्ण केले होते. अशा परिस्थितीत न्यायपुर्ततेसाठी दाव्यात वहिवाटीच्या

हक्काच्या अनुषंगाने दुरुस्ती करणे क्रमप्राप्त झाले आहे. सबब खालीलप्रमाणे दुरुस्ती करणेस परवानगी मिळावी प्रस्तूत वादी यांनी विनंती केली आहे.

अ) दाव्यातील मथळ्यात -

“ताकिद वगैरेसाठी दावा रु.२०००/-” असे लिहण्यात आलेले आहे, त्यातील ताकिद या शब्दापूर्वी “हक्कस्थापना” असा शब्द लिहण्यास परवानगी मिळावी.

ब) दाव्यातील परिच्छेद क्र. १ मध्ये -

“येणेप्रमाणे मिळकती हा दाव्याचा विषय आहे.” असे लिहण्यात आले आहे, त्यावर काट मारण्यात यावी.

क) दाव्यातील परिच्छेद क्र. १ मधील 'ब' परिशिष्टातील मिळकतीच्या वर्णनानंतर खालीलप्रमाणे मजकूर लिहण्यात यावा :-

“दाव्यासोबत जोडलेल्या नकाशात दर्शविल्याप्रमाणे विजयदुर्ग-पडेल-वाघोटण-तरळा रस्ता रा.मा.१७७ कि.मी. या डांबरी रस्त्यापासून सुरु होवुन 'अ' परिशिष्टातील मिळकतीत, 'ब' परिशिष्टातील मिळकतीतून जाणा-या २७ फुट रुंदीची व सुमारे १५० फुट लांबीची पायवाट तसेच दावा 'ब' परिशिष्टातील मिळकतीत उभ्या असलेल्या वादी याच्या मालकी व कब्जा भोग्याच्या इमारतीस मोकळी हवा व उजेड येण्याचा वहिवाटीचा हक्क, दावा 'ब' परिशिष्टातील मिळकतीत ग्रामपंचायत नियम डावलून तसेच मुलकी अधिका-यांची परवानगी न घेतला केलेले बेकायदेशीर बांधकाम (ज्यास दावा दाखल केल्यानंतर ग्रामपंचायत पडेल यांनी व्यावसायिक इमारत क्र. १२०४ असा दिलेला आहे.)” हा या दाव्याचा विषय आहे.”

ड) दाव्यातील परिच्छेद क्र. ३ मधील पान क्र. ३ वरील ओळ क्र. २१ येथे,

“ सबब प्रतिवादींनी वादीच्या 'अ' मिळकत व विजयदुर्ग-तरळा रोड यामधील जागेत कोणतेही बांधकाम करू नये अथवा करवू नये तसेच वादीस आपल्या 'अ' मिळकतीच्या सुखासिन उपभोग्यास अडथळा येईल अशाप्रकारे कोणतेही बांधकाम नियम डावलून 'ब' मिळकतीत करू नये अथवा करवू नये अशी त्यांस कायमची ताकिद होण्यासाठी सदरील दावा आहे.” असे लिहण्यात आलेले आहे त्यावर काट मारण्यात यावी.

त्याऐवजी " करीता दाव्यासोबत जोडलेल्या नकाशात दर्शविल्याप्रमाणे विजयदुर्ग-पडेल-वाघोटण-तरळा रस्ता रा.मा.१७७ कि.मी. या डांबरी रस्त्यापासून सुरु होवुन 'अ' परिशिष्टातील मिळकतीत, 'ब' परिशिष्टातील मिळकतीतून जाणा-या २७ फुट रुंदीची व सुमारे १५० ते २०० फुट लांबीच्या पायवाटेवरून जाण्या-येण्याचा, वाहने ने-आण करण्याचा व इतर कामासाठी वापर करण्याचा वादीस वहिवाटीचा हक्क आहे तसेच दावा 'ब' परिशिष्टातील मिळकतीत उभ्या असलेल्या वादी याच्या मालकी व कब्जा भोग्याच्या इमारतीस मोकळी हवा व उजेड येण्याचा वहिवाटीचा हक्क (Easement by Prescription, Easement by Necessity, Easement by Express Grant, Easement by Customary Right, Customary Easement, Continuous Easement and Negative easement)आहे, असा हक्कस्थापन होवून मिळण्यासाठी व तत्परिणामी दावा वाटेवर किंवा आजुबाजूस, वादी याच्या दावा वाटेच्या भोग्यास अडथळा होईल अशा त-हेचे बांधकाम करू अथवा करवू

नये, दावा 'ब' परिशिष्टातील मिळकतीत ग्रामपंचायत नियम डावलून तसेच मुलकी अधिका-यांची परवानगी न घेतला केलेले बेकायदेशीर बांधकाम करू अथवा करवू नये, अशी कायमची ताकिद होण्यासाठी व दावा 'ब' परिशिष्टातील मिळकतीत केलेले बेकायदेशीर बांधकाम काढून टाकण्याची आज्ञार्थी ताकिद होण्यासाठी व वैकल्पिकरीत्या दावा चालू असतानाचे कालावधीत काही बेकायदेशीर बांधकाम केल्यास तेही काढून टाकण्यासाठी वादीस हा दावा करावा लागत आहे" असा मजकूर लिहण्यात यावा.

इ) दाव्यातील परिच्छेद क्र. ६ मधील 'अ' व 'ब' या विनंत्यांवर काट करण्यात यावी.

त्याऐवजी -

"अ - दाव्यासोबत जोडलेल्या नकाशात दर्शविल्याप्रमाणे विजयदुर्ग-पडेल-वाघोटण-तरळा रस्ता रा.मा.१७७ कि.मी. या डांबरी रस्त्यापासून सुरु होवुन 'अ' परिशिष्टातील मिळकतीत, 'ब' परिशिष्टातील मिळकतीतून जाणा-या २७ फुट रुंदीची व सुमारे १५० ते २०० फुट लांबीच्या पायवाटेवरून जाण्या-येण्याचा, वाहने ने-आण करण्याचा व इतर कामासाठी वापर करण्याचा वादीस वहिवाटीचा हक्क आहे, असा हक्कस्थापन होवून मिळण्याचा निवाडा व्हावा."

"ब - दावा 'ब' परिशिष्टातील मिळकतीत उभ्या असलेल्या वादी याच्या मालकी व कब्जा भोग्याच्या इमारतीस मोकळी हवा व उजेड येण्याचा वहिवाटीचा हक्क आहे, असा हक्कस्थापन होवून मिळण्याचा निवाडा व्हावा."

"क - दावा वाटेवर किंवा आजुबाजूस, वादी याच्या दावा वाटेच्या भोग्यास अडथळा होईल अशा त-हेचे बांधकाम करू अथवा करवू नये, अशी कायमची ताकिद प्रतिवादी

यांना देवविण्याचा निवाडा व्हावा.”

“ड — दावा 'ब' परिशिष्टातील मिळकतीत ग्रामपंचायत नियम डावलून तसेच मुलकी अधिका-यांची परवानगी न घेता केलेले बेकायदेशीर बांधकाम करू अथवा करवू नये, अशी कायमची ताकिद प्रतिवादी यांनी देवविण्याचा निवाडा व्हावा.”

“इ — दावा 'ब' परिशिष्टातील मिळकतीत केलेले बेकायदेशीर बांधकाम (पडेल ग्रामपंचायत व्यावसायिक इमारत क्र. १२०४) काढून टाकण्याची आज्ञार्थी ताकिद प्रतिवादी यांना देवविण्याचा निवाडा व्हावा.”

“फ — वैकल्पिकरित्या दावा चालू असतानाचे कालावधीत काही बेकायदेशीर बांधकाम प्रतिवादी यांनी केल्यास तेही काढून टाकून मिळण्याची आज्ञार्थी ताकिद प्रतिवादी यांना देवविण्याचा निवाडा व्हावा.”

दाव्यातील परिच्छेद क्र. ६ मधील '६' मधील 'ड' या ऐवजी अनुक्रमे 'ग' व 'ह' असे लिहण्यात यावे.

वरीलप्रमाणे दुरुस्ती ही मे. न्यायालयाने जे मुद्दे विचारात घेतले, त्यात मे. न्यायालयाने असे नमूद केले आहे की, वादीने दाव्यामध्ये वहिवाटीबाबत हक्कस्थापना करून मागितलेली नाही. शिवाय वाटेबाबतची लांबीx रुंदी व स्थान कथन केलेले नाही. त्यामुळे जोपर्यंत वादी हा आवश्यक ती दुरुस्ती दाव्यातील कथनात व विनंती कलमात करत नाही, तो पर्यंत सकृत दर्शनी वादीस दाव्यात यश प्राप्त होण्याची शक्यता कमी आहे. त्यामुळे दुरुस्ती करणे आवश्यक झालेले आहे. सदर दुरुस्तीमुळे दाव्याच्या गुणदोषात कोणताही बदल होणारा नाही. शिवाय प्रतिवादी यांना आपली कैफियत देण्याची संधी

आहे. अशा परिस्थिती न्यायपूर्वतेसाठी दाव्यात व वहिवाटीच्या हक्काच्या अनुषंगाने दुरुस्ती करणे क्रमप्राप्त झालेले आहे. तरी वरीलप्रमाणे दुरुस्ती ही दाव्यात व दाव्याच्या रजिस्टरात करण्यास परवानगी मिळावी अशी विनंती प्रस्तूत वादी यांनी केली आहे.

२. प्रतिवादी क्र. २ ते ७ यांनी सदर अर्जास नि.क्र. ३९ येथे म्हणणे दाखल केले आहे. त्यांच्या म्हणण्यानुसार, वादीने प्रस्तूत दावा मुळात ताकिदीकरीता दाखल केला आहे व आता वादी नियोजित दुरुस्तीद्वारे त्यामध्ये हक्कप्रस्थापना व आज्ञार्थी ताकिद अशी दाद समाविष्ट करू पाहत आहे. मुळ ताकिदीकरीता असलेल्या दाव्यामध्ये हक्कप्रस्थापनेची दाद समाविष्ट करता येण्याजोगी नाही. नियोजित दुरुस्तीमुळे दाव्याचे मुळ ढाच्यामध्येच बदल होणारा आहे. वादीने नियोजित दुरुस्तीकरीता मे.जिल्हा न्यायालयात या दाव्यातील नि.क्र. ५ चे निकालाविरुद्ध त्याने दाखल केलेले दिवाणी किरकोळ अपिल नं. २०/२०२० चे कामी न्यायालयाने नोंदविलेली निरीक्षणे व निष्कर्ष याचा आधार घेऊ पाहत आहे. अशाप्रकारे न्यायालयाने नोंदवलेल्या निरीक्षणाचा अथवा निष्कर्षाचा आधार घेऊन दुरुस्ती करणे करीता कोणतेही कारण दर्शविता येणार नाही. वादी मुळ दाव्यामध्ये त्याने केलेल्या चुका मे.जिल्हा न्यायालयाच्या निष्कर्षाच्या आड लपून भरून काढू पहात आहे. वादीने दाखल केलेल्या नियोजित दुरुस्तीचा अर्ज कायद्याचे तरतुदींशी विसंगत असा आहे. त्यामुळे तो मंजूर करता येण्याजोगा नाही. वादीने दाखल केलेला दुरुस्तीचा अर्ज केवळ वेळकाढूपणा करणेकरीता व प्रतिवादींना खर्चात टाकणेकरीता दिलेला आहे. वादीने दाखल केलेला सदरचा खोटा व खोडसाळ अर्ज

नामंजूर करणेत यावा अशी विनंती प्रस्तूत प्रतिवादींनी केली आहे.

३. वादी, प्रतिवादींतर्फे विद्वान विधिज्ञांचा युक्तीवाद ऐकण्यात आला.

४. दिवाणी प्रक्रिया संहिता आदेश ६ नियम १७ नुसार दाव्याच्या कोणत्याही टप्प्यामध्ये वादी किंवा प्रतिवादी यांना आपल्या कथनांमध्ये दुरुस्ती करता येते. सदरची दुरुस्ती ही वादी व प्रतिवादी यांचेमधील वादप्रश्न कायमस्वरूपी संपुष्टात येण्याकरिता आवश्यक असावी. प्रस्तूतचा दावा हा कायम व आज्ञार्थी ताकिदीकरीता आहे असे दिसून येते. वादी याच्या म्हणण्यानुसार दावा ब परिशिष्टातील मिळकतीबाबत त्यास हक्क प्राप्त झालेला आहे. प्रतिवादी हे दावा मिळकतीत बेकायदेशीर बांधकाम करीत आहेत आणि त्यामुळे वादीस त्याच्या इमारतीस उजेड व हवा येण्यास अडथळा निर्माण केल्याचे कथन केले आहे. त्या अनुषंगाने वादी प्रस्तूतची दुरुस्ती दाव्यामध्ये मागत असल्याचे दिसून येत आहे. अर्जात नमूद केलेली दुरुस्ती मे. जिल्हा न्यायाधीश यांनी कि. दि.अपिल क्र. २०/२०२० मध्ये नोंदवलेल्या निष्कर्षाप्रमाणे वादी मागत आहे. त्यामुळे वादी मागत असलेली दुरुस्ती दाव्यामध्ये समाविष्ट होणे आवश्यक आहे असे दिसते. दावा दाखल झाल्यानंतर दाव्यात होणारे बदल हे वादी अथवा प्रतिवादी त्यांच्या कथनामध्ये नमूद करू शकतात. वादी जी दुरुस्ती मागतात ती दावा दाखल झाल्यानंतर दाव्यामधील विनंती बाबतची आहे. त्यामुळे सदरची दुरुस्तीस परवानगी दिलेस प्रतिवादीचे कसलेही नुकसान होणार नाही. याउलट वादी व प्रतिवादी यांच्यातील वाद कथन समजून घेता

येईल. त्यामुळे प्रस्तूतचा अर्ज मंजूर होणेस पात्र आहे. परिणामी खालीलप्रमाणे आदेश

पारित करित आहे:

आदेश

१. अर्ज मंजूर करण्यात येतो.
२. वादीने आजपासून १४ दिवसांचे आत नियोजित
दुरुस्ती करून दाव्याची दुरुस्त प्रत दयावी.
३. खर्चाबाबत आदेश नाही.

स्थळ: देवगड

दिनांक: ०२/०३/२०२१

(बी. आर. पाटील)

दिवाणी न्यायाधीश क.स्तर देवगड.